

350624 – بىر ياش ئانىسى ۋە ھەمشىرىسى بىلەن بىرگە ياشايدۇ، ئۇلار ئولتۇرغان ئۆي دادىسى ۋاپات بولغان ئۆي بولغانلىقى ئۈچۈن باشقا قېرىنداشلىرىمنىڭ بۇ ئۆيگە خالىغان ۋاقىتتا كىرىشى توغرا بولامدۇ؟

سۇئال

مەن، ئانام ۋە ھەمشىرەم ئىجارە ئۆيىدە ياشايمىز، دادام ۋاپات بولغان، مېنىڭ توي قىلغان باشقا قېرىنداشلىرىم بار، ئۇلارمۇ باشقا ئىجارە ئۆيىدە ئولتۇرىدۇ، ئۇلارنىڭ ھەممىسى ئىشلەيدۇ، توي قىلىپ كەتكەن تۆت ھەمشىرەم بار، ئايلىق كېرىمىمىز سەككىز مىڭ رىيال ئەتراپىدا بولۇپ، بۇنىڭدىن ئۆي ئىجارىسى بېرىمىز، دادامنىڭ قەرزىنى تۆلەيمىز، قەرزى تۈگىسۇن دەپ مىراسنى تەقسىم قىلىمدۇق، مېنىڭ سوئالىم: توي قىلىپ چىقىپ كەتكەن قېرىنداشلىرىمنىڭ مەن، ئانام ۋە ھەمشىرەم ئولتۇرۇۋاتقان ئۆيىدە ھەققى بولامدۇ؟ ئۇلارنىڭ ئېيتىشىچە بۇ ئۆي دادىسىنىڭ ئۆيى بولۇپ، ئۇلارنىڭمۇ ھەققى بار ئىكەن، ئۇلار بۇ ئۆيگە خالىغان ۋاقىتتا كېلىپ، مەن بىلەن ھەمشىرەمنىڭ خاس نەرسىلىرىگىمۇ رېئايە قىلماستىن خالىغانچە ئەركىن تەسەررۇپ قىلىدۇ، مېنىڭ، ھەمشىرەمنىڭ ۋە ئانامنىڭ ھېچ نەرسىدە ئايرىم ھەققى يوق ئىكەن، مېنىڭ دادام رەھمەتلىك ھايات ۋاقتىدا ئۇلارغا ماشىنا ۋە ئائىلە سايمانلىرى ئېلىپ بەرگەن، مەن، ھەمشىرەم ۋە ئانام ئۆزىمىزنىڭ ھاجەتلىرىمىزنى ئادا قىلىش ئۈچۈن ماشىنىمىز ئىگە بولالمايمىز، بىز سىرىتقا چىقماقچى بولساق، ئۇلارنىڭ بوش ۋاقىتلىرىغا توغرىلاپ، ئۇلاردىن رۇخسەت ئېلىپ چىقىشىمىز كېرەككەن، ئۇلار ئۆز ئۆيلىرىدە ئۆزىنىڭ خاس نەرسىلىرىدىن بەھرىمان بولىدىكەن، ئەمما بىزنىڭ ئائىلىمىزدە ئۆزىمىزنىڭ خاس نەرسىلىرىمىزدىن بەھرىمان بولۇش ھەققىمىز يوق ئىكەن، بۇ ئىشنى چۈشەندۈرۈپ بېرىشىڭلارنى سورايمىز؟.

تەپسىلى جاۋاب

بارلىق گۈزەل مەدھىيىلەر ئالەملەرنىڭ رەببى بولغان ئاللاھقا خاستۇر، پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامغا، ئائىلە تاۋابىئاتلىرىغا، ساھابىلىرىغا ۋە قىيامەتكىچە توغرا يولدا ئۇلارغا ئەگەشكەنلەرگە ئاللاھنىڭ رەھمەت – سالاملىرى بولسۇن.

بىرىنچى: ئىنسان ۋاپات بولسا، ئۇ ئىگىدارچىلىق قىلغان نەرسىلەر ۋارىسلىرىغا يۆتكىلىدۇ، ۋارىسلارنىڭ ھەممىسى مىراسنى ۋاقىتچە تەقسىم قىلماستىنلا ئىتتىپاق كەلسە بولىدۇ، مىراسنى تەقسىم قىلىپ بولغىچە ئۇلارنىڭ ھەممىسىنىڭ ئورتاق ھەققى بولىدۇ.

ئىككىنچى: ئەگەر سىلەر ئىجارە ئۆيىدە تۇرىۋاتقان بولساڭلار، قېرىنداشلىرىڭلارنىڭ بۇ ئۆيىدە ھەققى بولمايدۇ، ئەمما ئۆيىدىكى نەرسىلەر داداڭلاردىن قالغان نەرسە بولسا، بۇنىڭدا ئۇلارنىڭمۇ ھەققى بولىدۇ، ئەمما ئۇلار قالغان نەرسىلەرنى سىلەرگە بېرىۋەتسە ياكى ئۇنى تەقسىم قىلىپ بولغان بولسا ياكى ئۇنى باھالاپ، ھەر بىرى ئۆزىگە كېلىدىغان ھەقنى بىلسە ۋە ئالغان بولسا، سىلەرنىڭ ئۇلارنىڭ ھەققىنى تولۇقلاپ بەرگەن بولساڭلار، ياكى ئۇ نەرسىلەر ئورتاق بولۇپ قالغان بولسا، بۇ ئورتاقلىق

سىلەر ئېيتقاندا، بۇ دادىمىزنىڭ ئۆيى دېگەن باھانە بىلەن قالغانلارنىڭ خاس نەرسىلىرىنى قەدىرلىمەسلىككە ئېلىپ بارسا، بىز بۇ ئورتاقلىقنى ئاخىرلاشتۇرۇپ، ئۇ نەرسىلەرنى تەقسىم قىلىۋېتىشنى ياكى سىلەرگە ھەدىيە قىلىپ بېرىۋەتمىگەن بولسا، ئۇنىڭ قىممىتىنى بېرىۋېتىشنى تەۋسىيە قىلىمىز.

ئۈچىنچى: ئۆيدىكى نەرسىلەردە ئورتاقلىق داۋاملاشقان تەقدىردىمۇ، بىر قېرىنداش شۇ ئۆيدە تۇرىسىمۇ، ئۇ يىگىت ئانىسى ۋە ھەمىشەسىنىڭ يېنىغا ئۇلاردىن ئىزنى ئېلىپ كېرىدۇ.

ئىمام مالىك "ئەل مۇئەتتا" ناملىق ئەسىرىدىكى رۇخسەت سوراش توغرىسىدىكى باپتا، ئەتا ئىبنى يەسار رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن بايان قىلغان ھەدىستە، بىر كىشى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامدىن: ئى ئاللاھنىڭ ئەلچىسى! ئانامنىڭ يېنىغىمۇ ئىزنى سوراپ ئاندىن كېرىمەنمۇ؟ دەپ سورىغاندا، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام: «ھەئە ئىزنى سوراپ كىرىسەن» دېگەن، ئۇ كىشى: مەن ئۇ ئۆيدە ئانام بىلەن بىرگە تۇرىمەنمۇ؟ دېگەندە، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام: «ئاناڭدىن رۇخسەت سوراپ كىرگىن دېدى»، ئۇ كىشى: مەن ئانامنىڭ خىزمەتچىسىمۇ؟ دېگەندە، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام: «ئاناڭدىن رۇخسەت سوراپ كىرگىن، سەن ئاناڭنى كىيىمىسىز ھالەتتە كۆرۈشنى ياقتۇرمامسەن؟ دېدى»، ئۇ كىشى: ياق دېدى، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام: «ئۇنىڭدىن رۇخسەت ئېلىپ كىرگىن، رۇخسەت سورىساڭ، ياكى رۇخسەت بېرىدۇ ياكى سەل تۇرۇپ كىرگىن دەپ رۇخسەت بەرمەيدۇ» دېدى.

"بىقەي توپلاملىرى" 3-توم 146-بەتتە مۇنداق بايان قىلىنغان: "ھەنەپىي ۋە مالىكى مەزھەپ ئالىملىرىنىڭ قارىشىدا: بىر كىشى ئۆيدە ئانىسى ۋە ھەمىشەسى دېگەندەك ئۆزىنىڭ مەھرەملىرى بىلەن ۋە ئەر ياكى ئاياللاردىن كىيىمىسىز ھالەتتە كۆرۈش توغرا بولمايدىغان يېقىنلىرى بىلەن بىرگە ياشايدىغان بولسا، ئۇلارنىڭ يېنىغا رۇخسەتسىز كىرىش قەتئىي توغرا بولمايدۇ، ئۇلارنىڭ قارىشىدا، بۇنداق ھالەتتە رۇخسەت سوراش زۆرۈر بولۇپ بۇنى تەرك قىلىش توغرا بولمايدۇ، بەلكى مالىكى مەزھەپ ئالىملىرى: رۇخسەت سوراشنىڭ زۆرۈر ئىكەنلىكىنى ئىنكار قىلغان كاپىر بولىدۇ، چۈنكى رۇخسەت سوراش بولسا دىندا بىلىنگەن زۆرۈر ئىشلارنىڭ جۈملىسىدۇر.

قۇرئان، ھەدىس، ساھابىلاردىن بايان قىلىنغان ئەسەرلەر ۋە ئىسلام پرىنسىپى رۇخسەت سوراشنىڭ زۆرۈر ئىكەنلىكىنى بىلدۈرىدۇ. قۇرئان كىرىمدە ئاللاھ تائالا مۇنداق دەيدۇ: **وَإِذَا بَلَغَ الْأَطْفَالُ مِنْكُمُ الْحُلُمَ فَلْيَسْتَأْذِنُوا** تەرجىمىسى: «پەرزەنتلىرىڭلار بالاغەتكە يەتكەندە سىلەرنىڭ يېنىڭلارغا رۇخسەت سوراپ كىرىشى كېرەك» [سۈرە نۇر 59-ئايەتنىڭ بىر قىسمى].

ھەدىستىن بولغان دەلىل يۇقىرىدا ئىمام مالىك رەھىمەھۇللاھ ئەتا ئىبنى يەسار رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن بايان قىلغان ھەدىستۇر. بۇ توغرىدا ساھابىلاردىن بايان قىلىنغان ئەسەرلەر كۆپ بولۇپ، بۇنىڭدىن: تەبرانى رىۋايەت قىلغان ئىبنى مەسئۇد رەزىيەللاھۇ ئەنھۇنىڭ مۇنۇ سۆزى: "ئانىلىرىڭلار ۋە ھەمىشەلىرىڭلارنىڭ يېنىغا رۇخسەت سوراپ كېرىڭلار".

جەسسەس ئەتادىن كەلتۈرگەن ئەسەردە، ئۇ كىشى ئىبنى ئابباس رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن: "ھەمىشەرىمنىڭ يېنىغىمۇ رۇخسەت سوراپ كېرىمەنمۇ؟ دەپ سورىغاندا، ئۇ كىشى: شۇنداق رۇخسەت سوراپ كىرىسەن دېگەن. ئەتا: مەن ئۇنىڭ بىلەن بىر ئۆيدە،

ئۇنىڭغا خىراجەتنى مەن قىلىپ بېرىمەنغۇ؟ دېگەن ئىدى، ئىبنى ئابباس رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ: ئۇنىڭدىن رۇخسەت سوراپ كىرسەن" دېدى.

كاسانى ھۈزەيپە ئىبنى يەمان رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن بايان قىلغان ئەسەردە، بىر كىشى ئۇ زاتتىن: "ھەمىشەمنىڭ يېنىغىمۇ رۇخسەت سوراپ كېرىمەنمۇ؟ دەپ سورىغاندا، ئەگەر رۇخسەت سوراپ كىرمىسەڭ، سەن بىئارام بولىدىغان نەرسىلەرنى كۆرۈپ قالسىەن دېگەن.

ئاللاھ تائالا مۇنداق دەيدۇ: **يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ بُيُوتِكُمْ حَتَّى تَسْتَأْذِنُوا** تەرجىمىسى: «ئى مۇمىنلەر! باشقىلارنىڭ ئۆيىگە رۇخسەتسىز كىرمەڭلار.» [سۈرە نۇر 27-ئايەت].

باشقىلارنىڭ ئۆيىگە كىرمەكچى بولغان كىشى رۇخسەت سوراپ كىرىشى كېرەك، ئالىملارنىڭ بىردەك قارىشىدا رۇخسەت سوراشتىن ئىلگىرى كىرمەكچى بولغان ئۆينىڭ ئېشىكى ئوچۇق بولسۇن ياكى تاقاقلىق بولسۇن، ئۇ ئۆيدە ئادەم بولسۇن ياكى بولمىسۇن، كىرىشى توغرا بولمايدۇ.

چۈنكى ئۆيىڭمۇ ھۆرمەت چەكلىمىسى بولىدۇ، بۇنى ئاياغ-ئاستى قىلىش توغرا بولمايدۇ، رۇخسەت سورايدۇ شۇ ئۆيدە تۇرغانلارغىلا خاس ئەمەس، بەلكى ئۇلارنىڭ ئۆزى ۋە ماللىرىنىمۇ ئۆز ئېچىگە ئالىدۇ، چۈنكى ئىنسان ئۆيدە ئۆزى ئۈچۈن يەردە-توساق قىلغاندەك مال-مۈلكى ئۈچۈنمۇ يەردە-توساق قىلىدۇ، ئۆزىگە باشقىلارنىڭ رۇخسەتسىز قارىشىنى ياقىتۇرمىغاندەك، ماللىرىغىمۇ رۇخسەتسىز قارىشىنى ياقىتۇرمايدۇ.

سۆزىمىزنىڭ خۇلاسەسى: سىلەرنىڭ توي قىلغان قېرىنداشلىرىڭلارنىڭ سىلەر تۇرىۋاتقان ئۆيىگە كېلىپ، ئۇلارنىڭ ھەققى بولسۇن ياكى بولمىسۇن خاس نەرسىلىرىڭلارنى ئاياغ-ئاستى قىلىش ھەققى يوق، بەلكى ئۇلارغا مۇھىم بولغىنى سىلەرنىڭ خاس نەرسىلىرىڭلارغا، ئارام ئالىدىغان ۋاقىتلىقلارغا ۋە ئۆيدە تۇرىدىغان مەھرەملەرنىڭ ۋاقتىغا ئېھتىرام قىلىش، ئۇلارنىڭ ھېچ نەرسىسىنى ئاياغ-ئاستى قىلماسلىق، بولۇپمۇ ئۇلارنىڭ تۇرىدىغان باشقا ئۆيلىرى تۇرۇپ، سىلەرنىڭ ئۆيىگە كېلىپ سىلەرگە قىيىنچىلىق پەيدا قىلماسلىقى، سىلەرگە خاس بولغان نەرسىلەرنى بۇزۇپ-چاچماسلىقى كېرەك بولىدۇ.

دادىڭىزدىن قالغان مىراس تەقسىم قىلىنمىغان بولسا ياكى ئۆي سايمانلىرى قالغان بولۇپ ئۇلار شۇنىڭ ئۈچۈن بۇنداق قىلغان بولسا، سىلەرگە ئەزىيەت يېتىشكە سەۋەب بولغان ئاراڭلاردا قالغان بۇ نەرسىلەرنىمۇ تەقسىم قىلىشقا تەۋسىيە قىلىمىز.

بۇ ھەقتە تېخىمۇ تەپسىلى مەلۇمات ھاسىل قىلىش ئۈچۈن [307722](#) - نومۇرلۇق سوئالنىڭ جاۋابىغا قارالسۇن.

ھەممىدىن توغرىنى ئاللاھ تائالا ياخشى بىلگۈچىدۇر.